

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук, доцента

Ремізанцевої Катерини Олександрівни

про дисертацію Садової Наталії Олександрівни «**Розвиток порівняльної педагогіки як науки в США (друга половина XX століття)**», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Характерною ознакою розвитку сучасної освітньої системи в Україні є глибоке оновлення всіх її ланок – від дошкільної до вищої, модернізація змісту освіти, методів навчально-виховної роботи, широке запровадження в освітню сферу сучасних інформаційних технологій, перетворення вищої школи на складову національної інноваційної системи. Все це обумовлює актуалізацію дослідження освітніх досягнень зарубіжних країн. Цей процес стартував з розвідок лінійного характеру ще на початку 1990-х років та вийшов на рівень багатовимірності у XXI столітті. Дослідження українських науковців сьогодні вже не обмежуються системами освіти зарубіжних країн, а є широким спектром педагогічних явищ. Потреби інтеграції України у світовий економічний простір, реінтеграції у світове культурне середовище зумовлюють необхідність ретельного системного вивчення порівняльної педагогіки як галузі наукових знань.

Усе це свідчить про актуальність і своєчасність дисертаційного дослідження Н.О. Садової.

У дисертації з належною науковою аргументацією визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, детально викладено теоретичні положення, що становлять методологічну основу дослідницької роботи, у повній відповідності до мети й завдань запропоновано сучасні методи наукового пізнання.

Безсумнівна наукова цінність представленої роботи полягає в тому, що дослідницею вперше здійснено цілісний історико-педагогічний аналіз розвитку порівняльної педагогіки як науки в США в конкретний історичний період та науково обґрунтовано етапи розвитку порівняльної педагогіки як науки в США у другій половині XX ст.

Вивчення широкого кола наукових праць (як свідчить список використаних джерел, їх кількість складає 252 найменувань, із них – 149 англійською мовою) дозволило авторці:

- з'ясувати суть базових понять дослідження;
- розкрити зміст, форми та методи організації порівняльно-педагогічних досліджень у США в досліджуваний період;
- ґрунтовно схарактеризувати історичні витоки досліджуваної проблеми у світовій та американській педагогічній думці;
- науково обґрунтувати етапи розвитку порівняльної педагогіки як науки в США в другій половині XX століття;
- визначити перспективи творчого використання американських ідей та досвіду в галузі компаративістики в умовах становлення національної освітньої стратегії в Україні.

Рецензована робота має і широке практичне значення, яке полягає в тому, що знайдені факти, сформульовані теоретичні положення й висновки збагачують педагогічну науку з питань організації порівняльно-педагогічних досліджень, дають нові можливості щодо ефективного застосування різних форм та методів їх організації. Сформульовані в результаті наукового пошуку положення й висновки можуть слугувати підґрунтям для подальших історико-педагогічних досліджень і сприяти удосконаленню змісту сучасної порівняльної педагогіки як галузі наукового знання.

Вірогідність і достовірність результатів дослідження забезпечується методологічною обґрунтованістю концептуальних позицій, ретельним аналізом наукових джерел, нормативних документів, періодичних видань, урахуванням стану дослідженості проблеми в педагогічній теорії,

використанням комплексу взаємозумовлених методів наукового пізнання, адекватних об'єкту, предмету, меті та завданням роботи.

Заслуговує на схвалення те, що авторка здійснила широку апробацію результатів дослідження, що відображено у 13 одноосібних публікаціях.

Достатню увагу дослідниця правомірно приділила з'ясуванню сутності й структури порівняльної педагогіки як науки (п. 1.2). В результаті аналітичного огляду наукових джерел із проблеми дослідження Н. О. Садовою з'ясовано, що порівняльна педагогіка є самостійною галуззю педагогічного знання, має власний предмет, об'єкт, мету, завдання, методологічні підходи, принципи, закономірності, виконує певні функції, послуговується різноманітними методами наукового пізнання, тісно пов'язана з такими науками про людину, як психологія, філософія, соціологія, економіка, політологія, історія та ін.

Зміст дисертації повністю відповідає тематиці дослідження, розкриває суть його провідних понять, витоки та перспективи подальшого розвитку питань, які вивчаються, у другій половині ХХ століття.

Хочеться окремо відзначити повноту та ґрунтовність викладу матеріалу щодо витоків порівняльної педагогіки як науки в США (п. 1.3). Дисертантка здійснила аналіз розвитку порівняльної педагогіки з найдавніших часів, обґрунтувала вплив політичних, економічних та соціальних чинників на становлення компаративістських досліджень у галузі педагогіки у США.

Як теоретичне, так и широке практичне значення має параграф, який присвячений творчому використанню американських педагогічно-ціннісних ідей та досвіду компаративістики в сучасних умовах розвитку української держави (п. 2.3), у якому авторка аналізує найбільш актуальні питання сучасної порівняльної педагогіки як науки та визначає шляхи подальшого розвитку зазначеної науки на основі американського досвіду.

Висновки, наведені в дисертації, вбачаються нам чіткими, конкретними й досить переконливими, такими, що цілком відповідають сформульованим

завданням, і характеризують дисертантку як сформованого дослідника і перспективного науковця.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому, вбачаємо за необхідне вказати на дискусійні моменти і висловити окремі побажання щодо покращення роботи:

1. Дисертаційна робота виграла б, якщо у розділах 2.1 та 2.2 було наведено аналіз програм викладання порівняльної педагогіки в університетах США досліджуваного періоду, а самі програми були б представлені у додатках.
2. На нашу думку, було б більш логічно таблиці 2.1.4 та 2.2.1, які великі за обсягом, винести у додатки, а по тексту залишити лише їх аналіз.
3. Назва підрозділу 2.2 містить часовий проміжок, початком якого є 1971 рік, а першою вагомою історичною датою в тексті зазначено 1974 рік, що, на нашу думку, викликає суперечності і потребу обґрунтування.
4. На окремих сторінках дисертації (стор. 112, 113, 128) має місце описовість всупереч аналізу.

Разом із тим, зазначимо, що висловлені зауваження та побажання не знижують теоретичного й практичного значення проведеного дослідження. Його авторка виявила себе як компетентний дослідник, який володіє надбанням історико-педагогічної науки.

У цілому вивчення рукопису дисертації Н. О. Садової, автореферату та опублікованих матеріалів дозволяє стверджувати, що:

- рецензована праця є результатом ґрунтового компаративістського дослідження науковця, який має чітку позицію, власні підходи до аналітичного розгляду проблеми розвитку порівняльної педагогіки як науки в США у другій половині XX ст.;
- автореферат повністю відбиває основний зміст, логіку, результати і висновки дисертації, вирізняється чітким і послідовним викладом її матеріалів.

- основні положення дисертаційного дослідження в повному обсязі відображено в 13 одноосібних наукових публікаціях, із них: 6 статей, опубліковано у фахових наукових виданнях України, 1 – у міжнародному періодичному виданні, 6 – тези доповідей на конференціях.

Усе це дає підстави зробити висновок про те, що дисертація «Розвиток порівняльної педагогіки як науки в США (друга половина XX століття)» є актуальним, самостійним і завершеним дослідженням, має наукову новизну, теоретичну і практичну значущість, відповідає пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами від 19.08.2015 року Постанова Кабінету Міністрів України № 656), а її автор, Садова Наталя Олександрівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін Військового інституту танкових
військ НТУ «Харківський політехнічний
інститут»

Саша

Катерина РЕМІЗАНЦЕВА

*Підпис Катерини Ремізанцевої
засвідчує*

Олег Євдоким